

Vindelälvenskommunerna

ekonomisk förening

ViEF

ViEF-kansliet
Leopold Sjöström
Box 101
920 70 Sorsele
Tel: 070-5258732
E-post: leopold@vindelalven.se

PRESSMEDDELANDE

VINDELÄLVEN ETT STEG NÄRMARE SOM VÄRLDSARV

Nu är den klar, idéstudien om Vindelälven som kandidat till UNESCOs världsarvslista. - Vindelälven har natur- och kulturvärden som har bäring på världsarvskriterierna, men det finns ännu frågor obesvarade, uppger Leopold Sjöström, samordnare för Vindelälvenskommunerna ekonomisk förening (ViEF).

Vindelälven har natur- och kulturvärden av världsklass, och Vindelälven på UNESCOs världsarvslista skulle kunna skapa ett gemensamt engagemang hos länet, kommunerna och älvdalen kring en gemensam vision. Det var ansatsen när ViEF hösten 2007 beslöt att genomföra en idéstudie om Vindelälven som ett framtida världsarv.

Idéstudien har gjorts av ÅF Infrastruktur AB, Stellan Lundberg och Eva Andersson. I sina slutsatser konstaterar man att beslutet att inte bygga ut Vindelälven för vattenkraft innebar i realiteten att svenska staten satte ett värde på Vindelälven motsvarande åtminstone 20-30 miljarder kronor. Vindelälvens unika forskaraktör och miljövärden är en viktig värderesurs och har enligt utredarna potential som världsarv.

- Kriterierna för att platsa på UNESCOs världsarvslista är mycket krävande, uppger Leopold Sjöström, samordnare för ViEF. Idéstudien är det första steget i arbetet med Vindelälven som världsarv, men det krävs fördjupade studier och samråd för att närmare belysa älvens världsarvsstatus. Om Vindelälven uppfyller kriterierna skulle det säkerställa ett bevarande av viktiga natur- och kulturvärden i Vindelälvsdalen. Det skulle öka våra möjligheter att exponera och marknadsföra Vindelälven, inte minst internationellt, driva på investeringar i infrastruktur, service och information och utveckla besöksnäringen i regionen, menar han.

ViEFs styrelse kommer nu närmast att sammanträffa med kommunalråden i de fem Vindelälvs-kommunerna för att diskutera idéstudien och dess slutsatser.

- Det är nödvändigt med en bred lokal och regional förankring innan frågan lyfts upp nationellt hos Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet och i slutändan regeringen, som nominerar kandidater till UNESCOs världsarvslista, avslutar Leopold Sjöström.

Vindelälven 21 april 2009

Leopold Sjöström
Mobil: 070-5258732
E-post: leopold@vindelalven.se

Idéstudien - Slutsatser

Den svenska regeringens beslut att inte bygga ut Vindelälven för vattenkraft innebar i realiteten att svenska staten satte ett värde på Vindelälven motsvarande åtminstone 20-30 miljarder svenska kronor. Beslutet att bevara Vindelälven grundades på älvens rika natur- och kulturresurser, och det ekonomiska värdet ger en dimension till Vindelälvens dignitet.

Vindelälvens unika forskaraktär och därtill knutna miljövärden innebär således en värderesurs och har enligt vår bedömning potential som världsarv. Resursen bör därför fortsatt bevaras och kan utvecklas både reellt och symboliskt för såväl turistiska som vetenskapliga ändamål. Därmed vidmakthålls och vidareutvecklas också viktiga natur- och kulturmiljöer för ortsbefolkningen.

Från Ammarnäs unika potatisbacke och deltalandskap via Guldlinjen och inlandsisens geologiska formationer, kulturbygdsbevarande naturbeten, ned till de bördiga älvsedimentsjordarna vid sammanflödet med Umeälven, bjuder Vindelälven på unika och variationsrika värden.

Eftersom de värden som bevaras är av stor dignitet, är det betydelsefullt att värdena vidmakthålls och förädlas på ett hållbart och strategiskt sätt för framtiden. Bevarandet av de unika värdena behöver ske på ett sådant sätt att naturgivna inkomstmöjligheter för lokalbefolkningen inte går förlorade, utan istället utvecklas.

Turistiskt och vetenskapligt finns stora potentialer till att vända samhällsutvecklingen till att bli positiv. Vindelälvdalens vackra och omväxlande miljöer från fjäll till kust kan med lokalt och regionalt engagemang få en positiv utveckling till betydande del byggd på nationell och internationell turism. Genom att tillvarata och exponera världsarvets många kvaliteter kan älvdalens turistiska kvaliteter lyftas fram genom strategiska profilanpassade investeringar, med tydliga världsarvsanknutna teman och aktiviteter av bästa kvalitet och en aktiv marknadsföring.

Utbudet av högre utbildning och övriga kompetensinsatser behöver stimuleras för att skapa stärkta förutsättningar, nytänkande och innovationer för det småskaliga näringslivets utveckling och i utbudet av samhällsservice. Detta ger incitament till ökat befolkningsunderlag när invånare väljer att inte flytta från sin hemort eller när människor från andra delar av landet och utlandet ser möjligheter att bosätta sig i Vindelälvdalen.

Potentialerna behöver tas tillvara såväl av lokalbefolkningen som av forskarvärlden. En strategi behöver därför utvecklas där universitet och forskningsinstitut får resurser att ta initiativ till och vidareutveckla potentialerna i en samspelsmodell med lokala och regionala aktörer inom samhällssektorn och näringslivet längs Vindelälven.

Genom delaktighet hos lokalbefolkning, samebyar, myndigheter och akademi kan en ökad medvetenhet och insikt om potentialerna för Vindelälvsdalen skapas. Härigenom kan även olika former utvecklas för att ta dem tillvara, såväl miljömässigt som kommersiellt.

Det faktum att staten beslutade att bevara Vindelälven från vattenkraftutbyggnad innebar också att befolkningen och näringslivet i stråket fick avstå från betydande ekonomisk utveckling. Därför är det befogat att staten, regionen och kommunerna gemensamt bidrar med beslut och resurser för att i samverkan förvalta och utveckla älvdalens värden och dela med sig kunskap och information till gagn för berörd befolkning och näringsliv i området.

Idéstudien - Allmänt

Idéstudien "Vindelälven – ett världsarv?" har genomförts av ÅF Infrastruktur AB, Stellan Lundberg och Eva Andersson, på uppdrag av ViEF och med Leopold Sjöström som koordinator. Den har finansierats av Länsstyrelsen i Västerbottens län och de fem Vindelälvskommunerna Sorsele, Lycksele, Vindeln, Vännäs och Umeå.

Idéstudien är det första underlaget för en bedömning av Vindelälvens potential som världsarv. Studien visar på att Vindelälven har natur- och kulturvärden som har bäring på världsarvskriterierna, men det krävs fördjupade studier och samråd för att närmare belysa och säkerställa denna preliminära bedömning. Om det skulle visa sig att Vindelälven inte kvalificerar sig som världsarv utgör idéstudien under alla förhållanden ett värdefullt underlag för en fortsatt dialog om och initiativ till andra handlingsalternativ för Vindelälvsdalens utveckling.

Vindelälven - Historik

Det har gått närmare 40 år sedan regeringen 1970 beslöt att inte bygga ut Vindelälven för vattenkraft. Beslutet föregicks av en intensiv debatt med starka opinionsyttringar, både för och emot en utbyggnad.

Planeringen för utvecklingen av Vindelälvsdalen för turism och rekreation tog sedan fart. 1975 utpekades Vindelälven som ett av landets 25 s.k. primära rekreativsområden, och 1976 anvisade svenska staten 100 milj kr, det s.k. Vindelälvspaketet, till olika åtgärder i Vindelälvsdalen.

Berörda kommuner och länsstyrelsen utarbetade i början av 1980-talet ett ambitiöst utvecklingsprogram för Vindelälven som primärt rekreativsområde. Man bildade också ett samarbetsforum, Vindelälvskommittén, som samordnade insatser inom turismutveckling, det framgångsrika Vindelälvsloppet, Sveriges största löparstafett under 20 år (1984-2003) och Vindelälvsdraget, världens längsta draghundsstafett (1988-). Parallellt pågick också ett arbete för utveckling av fritidsfiske inom "Fiskeprojekt Vindelälven-Laisälven" 1981-1992.

Vindelälvskommittén ombildades 1992 till Vindelälvs kommunerna ekonomisk förening (ViEF) och 1996-2000 genomförde ViEF utvecklingsprojektet "Framtid Vindelälven" med stöd av EUs strukturfondsmedel inom dåvarande Mål 6 och 5b. Projektet omfattade en mångfald av insatser inom turism, arrangemang, fiske och kultur.

En viktig insats för utvecklingen av fritidsfiske har varit EU-projektet "Miljöåterställning Vindelälven/Piteälven" (2002-2007), med återställningen av älven och dess biflöden efter flottningsepoken. EU-projektet "Vindelälvens Naturbeten" (2000-2006), som också haft stöd genom Världsnaturfonden, har ökat Vindelälvsdalens attraktionskraft genom restaurering av gamla naturbetes- och kulturmarker.

Världsarv

I Sverige finns det 14 världsarv. Norrbottens län har 3 världsarv, Laponia, Struves meridianbåge och Gammelstads kyrkstad. I Västernorrlands län utsågs Höga Kusten till världsarv år 2000, men i Västerbottens län finns ännu inget världsarv

UNESCO World Heritage: <http://whc.unesco.org>

Världsarv i Sverige: <http://www.worldheritagesweden.se/>

ViEF (Vindelälvs kommunerna Ekonomisk Förening)

Styrelse:

Roland Wermelin, ordförande, Sorsele kommun, 070-5855791

Marika Lindgren, Lycksele kommun, 070-6611655

Karin Nilsson-Sandqvist, Vindelns kommun, 070-2217051

Samordnare:

Leopold Sjöström, Sorsele, 070-5258732

ÅF Infrastruktur AB

Stellan Lundberg, ÅF Samhällsplanering, 070-2660191